

**Uzasadnienie do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska
we Wrocławiu z dnia 25 lipca 2024 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych
dla obszaru Natura 2000 Skalki Stoleckie (PLH0200012)**

Zgodnie z art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336 ze zm.) regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000. Plan zadań ochronnych stanowi podstawowe narzędzie planistyczne służące skutecznej ochronie obszarów Natura 2000. Podstawowym założeniem dla opracowania projektu planu zadań ochronnych jest zapobieganie pogorszeniu stanu przedmiotów ochrony oraz zachowanie lub odtworzenie właściwego stanu przedmiotów ochrony.

Obszar Skalki Stoleckie (PLH0200012) (zwany dalej Obszarem) został zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej z dnia 13 listopada 2007 r. przyjmującą na mocy Dyrektywy Rady 92/43/EWG pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2007) 5403) (2008/25/WE) (Dz. U. UE L z dnia 15 stycznia 2008 r.). Obszar został wyznaczony jako specjalny obszar ochrony siedlisk rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 13 czerwca 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Skalki Stoleckie (PLH0200012) (Dz. U. z 2022 r. poz. 1444).

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody pierwszy projekt sporządza się w terminie 6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską jako obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty (art. 28 ust. 1 ustawy). Pierwszy plan zadań ochronnych dla Obszaru opracowany został w 2013 r. i ustanowiony został na okres 10 lat zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu nr 20 z dnia 5 sierpnia 2013 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Skalki Stoleckie PLH0200012 (Dz. Urz. Woj. Doln. z 2013 r. poz. 4611). Dokument ten wygasł w dniu 5 sierpnia 2023 r. i przystąpiono do aktualizacji dokumentacji i ustanowienia kolejnego planu, uwzględniającego aktualny stan obszaru i jego przedmiotów ochrony oraz określającego konieczność podjęcia nowych działań ochronnych.

Założeniem do opracowania nowego projektu planu zadań ochronnych Obszaru jest utrzymanie właściwego stanu przedmiotów ochrony, który to obowiązek wynika z art. 6(1) Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U.U.E.L.1992.206.7 ze zm.) oraz art. 3(2) i 4(4) Dyrektywy Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz.U.U.E.L.2010.20.7 ze zm.).

Projekt planu zadań ochronnych dla Obszaru został sporządzony z uwzględnieniem wymagań określonych w art. 28 ust. 10 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. oraz zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2024 r. poz. 99).

Sztolnia w Skałach Stoleckich jest jednym z cenniejszych zimowisk i miejsc rojenia nietoperzy w południowo-zachodniej Polsce. W obrębie sztolni stwierdzano występowanie 13 gatunków nietoperzy, tj. 1308 mopka zachodniego *Barbastella barbastellus*, 1324 nocka dużego *Myotis myotis*, 1323 nocka Bechsteina *Myotis bechsteinii*, mrocza późnego *Eptesicus serotinus*, nocka Brandta *Myotis brandtii*, nocka rudego *Myotis daubentonii*, nocka wąsatka *Myotis mystacinus*, nocka Natterera *Myotis Nattereri*, gacka brunatnego *Plecotus auritus*, gacka szarego *Plecotus austriacus*, mrocza poźlocistego *Eptesicus nilssonii*, karlika malutkiego *Pipistrellus pipistrellus*, borowca wielkiego *Nyctalus noctula*. Jest to jedno z największych zimowisk mopka, gacka brunatnego i nocka Natterera w regionie. W okresie pozahibernacyjnym, jesienią i wiosną sztolnia odwiedzana jest przez rojące się osobniki z 9 gatunków. W okresie rojenia najliczniejsze są mopki, nocki Natterera i gacki brunatne, których rojące populacje szacuje się na co najmniej kilkaset osobników.

Obszar wyznaczono w celu zachowania we właściwym stanie ochrony stanowiska występujących w nim nietoperzy wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG: mopka zachodniego *Barbastella barbastellus*, nocka dużego *Myotis myotis* oraz nocka Bechsteina *Myotis bechsteinii*. Położony jest w pobliżu miejscowości Stolec, w gminie Ząbkowice Śląskie. Obszar obejmuje fragment zalesionego wzgórza Góra Wapienna (395 m n.p.m.), która stanowi izolowane kopulaste wypiętrzenie, otoczone polami. W południowej części wzgórza w latach 1780 – 1912 istniał kamieniołom wapienia, po którym pozostały częściowo zarośnięte ściany skalne i podziemne wyrobiska – sztolnie. Sztolnia składa się z ciągu chodników i komór o nieregularnych kształtach o łącznej długości 500-600 m. Wysokość niektórych sal sięga kilkunastu metrów. Część z pomieszczeń zalanych jest stale wodą tworzącą podziemne jeziorka. Warunki mikroklimatyczne są bardzo zróżnicowane zapewniając wielu gatunkom nietoperzy optymalne warunki hibernacji.

W granicach obszaru Natura 2000 znajduje się rezerwat przyrody „Skałki Stoleckie” o powierzchni 2,03 ha. Rezerwat ten został utworzony w 1965 r. dla ochrony jedynej w Polsce i najdalej wysuniętego na północ wysuniętego stanowiska pszczoły obrostki murówki *Chalicodoma parietina* oraz jej 3 pasożytniczych gatunków błonkówek *Andrena lepida*, *Stelis franconica*, *Araba fastuosa*. Obecnie rezerwat chroni murawy kserotermiczne oraz stanowisko

nietoperzy w sztolni w rezerwacie przyrody.

Przedmiotowy Obszar położony jest także na terenie Nadleśnictwa Henryków, które realizuje gospodarkę leśną w oparciu o Plan Urządzenia Lasu na lata 2020 – 2029, który nie uwzględnia zakresu, o którym mowa w art. 28 ust. 10 *ustawy o ochronie przyrody*. Nie ma zatem podstaw do zastosowania art. 28 ust. 11 pkt 3a ww. ustawy i wyłączenia gruntów leśnych Skarbu Państwa z zakresu opracowania planu zadań ochronnych.

Zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony określono na podstawie faktycznego stanu zachowania gatunków i ich siedlisk. Zagrożeniom przyporządkowano kody i opisy z Listy referencyjnej zagrożeń, presji i działań stanowiącej załącznik nr 5 do obowiązującej Instrukcji wypełniania Standardowego Formularza Danych obszaru Natura 2000. Do najistotniejszego zagrożenia zidentyfikowanego w Obszarze zaliczono wandalizm - palenie ognisk w obrębie wejścia do zimowiska może utrudniać nietoperzom do niego dostęp i zniechęcać nietoperze do korzystania ze sztolni w okresie jesienno-zimowego rojenia, a w okresie zimowym płoszenie lub przypadkowe zabijanie. Wśród potencjalnych zagrożeń wymieniono działania związane z wycinką drzew, w tym martwych i umierających drzew, co prowadzić może do zmiany uwarunkowań siedliskowych poprzez odsłonięcie chłodni (dolat nietoperzy, warunki termiczne i wilgotnościowe), jak i zmniejszyć liczbę dostępnych schronień dla nietoperzy. Zmiany klimatu oraz zmiany temperatur w okresie zimowym mogą prowadzić do opuszczania przez nietoperze zimowiska i poszukiwania chłodniejszych miejsc zimowania. Ponadto jako zagrożenia potencjalne zidentyfikowano również budowę dróg, wandalizm i turystykę.

Cele działań ochronnych populacji zimujących nietoperzy odwołują się bezpośrednio do parametrów i wskaźników stanu ochrony z przewodnika metodycznego opracowanego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, wskazując na potrzebę utrzymania lub poprawy ocen poszczególnych parametrów i wskaźników dla gatunków nietoperzy. Zaproponowane cele działań ochronnych populacji przelotnych nietoperzy opracowano w oparciu o wskaźniki zaproponowane przez ekspertów chiropterologów.

Określone cele działań ochronnych dla populacji zimowej 1308 mopka zachodniego *Barbastella barbastellus* skupiają się na potrzebie utrzymania stanu siedliska populacji przylatującej do zimowiska we właściwym stanie zachowania FV, w szczególności poprzez zachowanie drożności wlotu do zimowiska i utrzymanie zabezpieczenia wejścia do sztolni. Wskazano również na potrzebę poprawy liczebności gatunku do stanu co najmniej U1. Pozostałe cele działań ochronnych mają na celu utrzymanie właściwego stanu ochrony

poszczególnych wskaźników, tj. na poziomie FV.

Cele działań ochronnych określone dla populacji migrującej ww. gatunku mają na celu utrzymanie stanu siedliska i liczebności populacji przylatującej na gody we właściwym stanie ochrony FV.

W przypadku gatunku 1324 nocek duży *Myotis myotis* określone cele działań ochronnych zarówno dla populacji zimującej, jak i migrującej, mają na celu utrzymanie właściwego stanu ochrony wszystkich parametrów i wskaźników.

W przypadku gatunku 1323 nocek Bechsteina *Myotis bechsteinii* określone cele działań ochronnych zarówno dla populacji zimującej, jak i migrującej, mają na celu utrzymanie złego stanu ochrony i nie ma perspektyw na ich poprawę z uwagi na złą ocenę dwóch wskaźników siedliska (udział terenów zalesionych i liniowych elementów wokół stanowiska), których stan jest zastany i nie jest możliwy do poprawy. Obszar położony jest w rozległym, silnie odlesionym krajobrazie rolniczym, z niewielkimi fragmentami lasów. W najbliższym otoczeniu sztolni brakuje liniowych elementów krajobrazu w postaci pasów zadrzewień i zakrzewień, mogących stanowić połączenie zimowiska z najbliższymi terenami leśnymi. W Obszarze nieregularnie (co 2-5 lat) obserwuje się od 1 do 3 zimujących nocków Bechsteina.

Zaplanowane działania ochronne mają przede wszystkim na celu zachowanie obecnego stanu sposobu gospodarowania obiektem, zachowanie zacienienia wokół wlotu do zimowiska oraz utrzymanie drożności wlotu, jak i ewentualną konserwację krat zamykanych w okresie rojenia i hibernacji nietoperzy.

Zaplanowano również monitoring w zakresie liczebności populacji zimującej i przelotnej oraz ocenę stanu zimowiska. Zasady przeprowadzenia monitoringu oparto na metodyce Państwowego Monitoringu Środowiska oraz w oparciu o wskaźniki zaproponowane przez ekspertów chiropterologów.

Z uwagi na fakt, że obowiązujące dokumenty planistyczne nie zawierają wskazań, które mogą wpływać negatywnie na przedmioty ochrony, nie było konieczności zawarcia w zarządzeniu ustanawiającym przedmiotowy plan wskazań do zmian w dokumentach planistycznych niezbędnych do utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000.

Sporządzenie planu ochrony dla Obszaru nie jest konieczne. Plan zadań ochronnych jest wystarczającym narzędziem do zapewnienia ochrony przedmiotom ochrony w obszarze.

Ustanowienie planu zadań ochronnych poprzedzone zostało przeprowadzeniem postępowania z udziałem społeczeństwa.

W dniu 28 lutego 2023 r. w prasie o zasięgu lokalnym (Gazeta Wyborcza), na stronie internetowej (Biuletyn Informacji Publicznej) i w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu (na tablicy ogłoszeń) ukazało się obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu znak WPN.6320.2.2023.MŁ.1 z dnia 28 lutego 2023 r. informujące o zamiarze przystąpienia do sporządzenia projektów planów zadań ochronnych dla 46 obszarów Natura 2000 (w tym dla obszaru Natura 2000 Skalki Stoleckie). Obwieszczenie zostało przekazane w celu jego upublicznienia m.in. do Urzędu Miejskiego w Ząbkowicach Śląskich.

Następnie w dniu 4 kwietnia 2023 r. w prasie o zasięgu lokalnym (Gazeta Wyborcza), na stronie internetowej (Biuletyn Informacji Publicznej) i w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu (na tablicy ogłoszeń) ukazało się obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu znak WPN.6320.2.2023.MŁ.2 z dnia 4 kwietnia 2023 r. informujące o przystąpieniu do sporządzenia projektów planów zadań ochronnych dla 13 obszarów Natura 2000 (w tym dla obszaru Natura 2000 Skalki Stoleckie). Obwieszczenie zostało przekazane w celu jego upublicznienia m.in. do Urzędu Miejskiego w Ząbkowicach Śląskich.

W pierwszym etapie prac nad planem zadań ochronnych zidentyfikowano podmiot będący zarządcą działek położonych w granicach obszaru Natura 2000 – Nadleśnictwo Henryków.

Warsztaty Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW) dla obszaru Natura 2000 Skalki Stoleckie zostały przeprowadzone w formie elektronicznej. W dniu 14 marca 2024 r., pismem znak WPN.6320.5.1.2024.MŁ przekazano do zarządcy terenu w granicach Obszaru projekt zarządzenia do zaopiniowania. We wskazanym przy piśmie terminie nie wpłynęły żadne uwagi.

Obwieszczeniem z dnia 14 maja 2024 r. znak: WPN.6320.4.2.2024.MŁ.1 Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu zawiadomił o możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu poprzez zapoznanie się z projektem planu zadań ochronnych i możliwości składania uwag i wniosków. Informacja została podana do publicznej wiadomości zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt. 1, 2, 3, 4 i 5 *ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 ze zm.)* i w związku z art. 28 ust. 4 *ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody*. Obwieszczenie zostało zamieszczone na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu w dniu 16 maja 2024 r, a także ukazało się drukiem w prasie lokalnej (Gazeta Wyborcza) w dniu 15 maja 2024 r. W związku z wystąpieniem omyłki pisarskiej w treści wyżej

wymienionego obwieszczenia (wskazano błędny adres strony internetowej, na której można zapoznać się z treścią projektu zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych Obszaru oraz projektu uzasadnienia do zarządzenia) Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu wydał obwieszczenie z dnia 21 maja 2024 r., znak WPN.6320.4.2.2024.MŁ.5, które zastąpiło obwieszczenie z dnia 14 maja 2024 r., znak: WPN.6320.4.2.2024.MŁ.1. W obwieszczeniu z dnia 21 maja 2024 r. wskazano poprawiony adres strony internetowej, na której można było zapoznać się treścią projektu zarządzenia i uzasadnienia oraz nowy termin na składanie uwag i wniosków. Obwieszczenie zostało zamieszczone na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu w dniach 24 maja 2024 r. – 14 czerwca 2024 r., a także ukazało się drukiem w prasie lokalnej (Gazeta Wyborcza) w dniu 23 maja 2024 r.

Osoby zainteresowane projektem miały 21 dni na składanie uwag i wniosków.

Obwieszczenia były również wywieszone na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miejskim w Ząbkowicach Śląskich i w Starostwie Powiatowym w Ząbkowicach Śląskich.

Na etapie udziału społeczeństwa wpłynęła uwaga od Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska do załącznika nr 5 *Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania*. Wskazano, iż Nadleśnictwo Henryków nie powinno być wskazane jako podmiot odpowiedzialny za wykonanie działania polegającego na zamykaniu sztolni w Obszarze w okresie jesienno-zimowego rojenia oraz hibernacji, gdyż zadanie to wykracza poza kompetencje ustawowe Nadleśnictwa. Wskazano, iż zapis ten powinien zostać uzupełniony poprzez wskazanie, iż podmiotem odpowiedzialnym jest Nadleśnictwo Henryków na podstawie porozumienia z RDOŚ we Wrocławiu. Uwaga została uwzględniona w taki sposób, iż jako podmiot odpowiedzialny za wykonanie powyższego działania wskazano „Nadleśnictwo Henryków na podstawie porozumienia z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000”.

Projekt zarządzenia został na podstawie art. 59 ust. 2 *ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2023 r. poz. 190)*, uzgodniony przez Wojewodę Dolnośląskiego pismem znak: PN-P.054.21.2024 IW w dniu 11 lipca 2024 r.